

Pla Estratègic del Park Güell. Cap al retorn social del parc a la ciutat

- » L'Ajuntament de Barcelona planifica 178 actuacions de millora a l'entorn del parc amb un pressupost de 24,9 milions
- » El pla té com a objectiu incrementar l'ús social del parc i del seu entorn i es desenvoluparà entre el 2018 i el 2022, l'any del centenari de l'obertura del parc al públic
- » Les inversions estan dirigides a la conservació del patrimoni arquitectònic, a la millora del verd i de mobilitat de l'entorn, entre d'altres

» Introducció

L'Ajuntament de Barcelona ha presentat avui el Pla Estratègic del Park Güell, un programa de diferents actuacions que s'implementaran els propers anys i que busquen millorar el retorn social del parc a la ciutat i seguir preservant el patrimoni arquitectònic i natural.

Territorialment, el pla abasta tot el Park Güell, que ocupa 19 hectàrees entre els barris del Coll, la Salut, Vallcarca i Penitents, el Carmel i Can Baró dels districtes de Gràcia i d'Horta-Guinardó. Aquest espai inclou les 1,7 hectàrees de la part monumental, que des de 2013 se n'està regulant l'accés.

El pla parteix d'un diagnòstic de la situació actual del parc i de les seves diferents problemàtiques, derivades gairebé totes de la gran massificació de visitants que pateix. Malgrat la regulació aplicada per la zona monumental fa quatre anys, el Park registra una alta densitat de visitants, que està afectant el valor patrimonial com d'espai públic d'aquest espai.

El govern municipal s'ha proposat abordar les diferents solucions en aquest pla, que es desenvoluparà entre els anys 2018 i 2022, any en què es compleixen cent anys d'obertura del parc al públic.

La iniciativa busca retornar l'ús social al parc; enfortir el lligam dels barcelonins i barcelonines amb el parc; evitar les conseqüències de la massificació turística a la zona i millorar l'entorn i fer més permeable l'espai. Aquest document proposa un viratge de les inversions del parc, fins ara enfocats principalment en la conservació del patrimoni arquitectònic i monumental del parc, i estableix la possibilitat de reinvertir els ingressos en aquestes accions.

El pla està conformat per 178 actuacions que es poden agrupar en **cinc objectius**, que són:

- A. Reduir l'impacte de la massificació al parc i entorns
- B. Fomentar usos comunitaris als parcs i als entorns
- C. Millorar la mobilitat de l'entorn
- D. Aconseguir un parc amb un patrimoni cultural viu
- E. Fer un model de governança nou

Està previst dedicar un total de 24,9 milions d'euros en la implementació d'aquestes actuacions en el període de cinc anys.

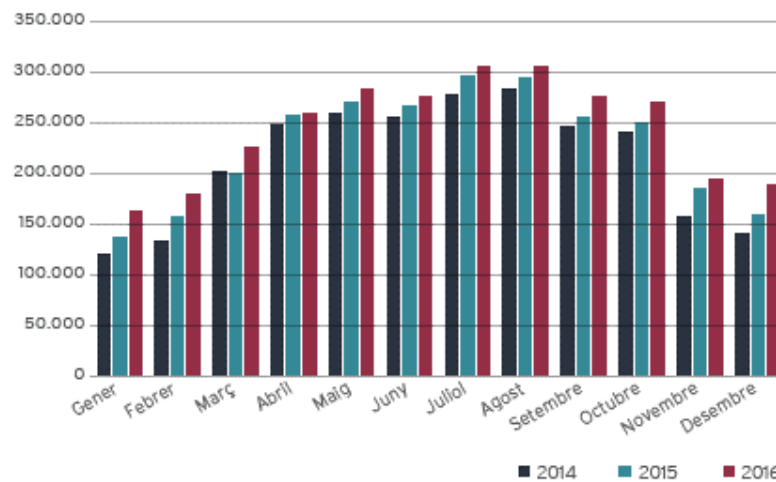
» Reduir l'impacte de la massificació al parc i entorns

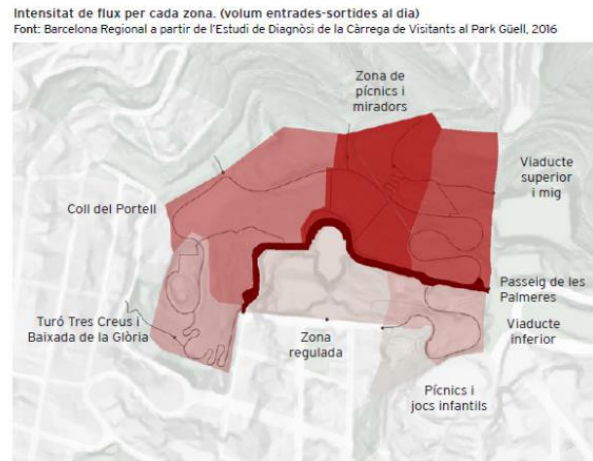
La regulació de l'aforament a la zona regulada de 800 persones per hora --uns 3 milions de visitants en tot l'any 2016-- ha reduït el número de visitants a aquesta àrea del parc, però no ha tingut el mateix efecte a la resta del parc, que pateix una evident massificació. Es calcula que el parc té uns 2.400 visitants per dia. L'ocupació màxima es registra a les 13.00 hores, amb més de 3.600 visitants.

S'ha estimat que la zona monumental absorbeix a prop de 6.000.000 de visitants que no accedeixen a la zona regulada per diferents motius: preu o exhauriment d'entrades, principalment. Es desconeix les dades reals del número de visitants a les diferents zones del parc.

Nombre de visitants a la zona regulada del Park Güell

Font: B:SM

Propostes del Pla per a reduir la massificació:

- a) Instal·lació de sensors a les entrades del Park Güell i a la Bateria Antiaèria per comptabilitzar visitants.
- b) Avisos al metro per evitar accedir al parc pel nombre excessiu de visitants
- c) Regular l'accés al Turó de les Tres Creus en moments d'alta ocupació per a garantir la seguretat dels visitants
- d) Major presència de personal d'atenció al públic en zones d'alta sensibilitat patrimonial o en zones d'alta incidència d'actes incívics.
- e) Reduir la imatge del parc com a producte de venda: disminuir de forma radical la sobre-explotació de la imatge comercial del Park Güell com a icona de la ciutat de Barcelona al sector de promoció turística: creuers, línies aèries, hotels, entre d'altres...amb l'objectiu de desestimar la visita del turisme en massa al parc. Es proposen diferents accions:
 - Aturar la imatge mediàtica del parc per part de l'Ajuntament de Barcelona
 - Reduir o eliminar la publicitat, films o documentals que puguin incentivar una visita
 - Augmentar la taxa per les gravacions per films o documentals
 - Campanyes de comunicació que evidencin la problemàtica de la massificació i la responsabilitat per conservar un espai simbòlic i singular com el Park Güell.
- f) Creació d'una nova pàgina web del parc que comuniqui el seu valor social, mediambiental i arquitectònic, a més d'una agenda d'activitats, un fòrum, un blog...

» Fomentar usos comunitaris als parcs i als entorns

El diagnòstic realitzat per a elaborar el pla ha constatat que durant els últims anys, el gran augment de visitants al parc ha generat un desplaçament, i en alguns casos desaparició, d'activitats d'ús social dels veïns i habitants de la ciutat.

Actualment, **el parc obre 6.575 hores l'any. Només 66 estan dedicades a activitats per als veïns i ciutadans, és a dir, l'1% del total d'hores.** D'aquestes, 60 hores es duen a terme a la zona forestal i estan relacionades amb l'esport, i tan sols sis hores l'any es tanca la zona regulada per una activitat cultural per a infants dels barris limítrofs, en contraposició amb les 4.316 hores dedicades a visites guiades i/o visites per lliure al patrimoni arquitectònic.

Cal considerar que la zona regulada –el lloc més pla i extens, que representa el 9% del parc–, és on tradicionalment s'han dut a terme les activitats amb més valor simbòlic de la memòria col·lectiva barcelonina.

Tot plegat fa que, malgrat que el 91% total del parc és d'accés lliure, la massificació a la zona monumental descoratja qualsevol iniciativa de dur-hi a terme activitats col·lectives espontànies o organitzades, fet que genera un desplaçament de les activitats veïnals cap a la zona forestal.

Algunes de les activitats quotidianes que es realitzaven a la zona monumental s'han desplaçat cap a la zona forestal del parc o cap a altres zones dels barris veïns. Això fa que s'hagi estès un sentiment de pèrdua per part dels veïns i habitants de Barcelona d'un dels parcs més grans i històrics de la ciutat, que al 2022 farà 100 anys que és parc públic d'accés lliure.

Propostes del pla per a recuperar l'ús social:

- a) Apropar el parc als veïns i ciutadans impulsant noves activitats de lleure i usos per als veïns i barcelonins al parc i entorns a través de diferents iniciatives, com recuperar possibles activitats històriques i simbòliques del parc; obrir franges horàries per a usos ciutadans a la zona regulada; o millorar la comunicació entre el parc i la ciutadania a través del portal web.
- b) Millorar la qualitat dels espais de lleure del parc amb co-disseny a través de mesures com senyalització de camins més adequades per a caminades per a la gent gran; millora de l'àrea de gossos de la zona forestal, etc...
- c) Millora de la qualitat dels itineraris veïnals que connecten els barris limítrofs (dins del parc i a l'entorn immediat)

- d) Creació de tres parcs i serveis infantils al voltant del parc

Imaginari d'un parc al carrer Marianao
Font: Barcelona Regional

- e) Creació d'un centre per als voluntaris del Park Güell: com a organisme de suport i representació social del Park Güell, es proposa la creació d'un programa de voluntaris per al manteniment i coneixement del parc, en col·laboració amb l'Aula Turull.
- f) Creació del centre del parc: un espai multifuncional que esdevingui centre de informació i divulgació del parc, i centre de treball per als treballadors del parc.

Imaginari del Centre Amics del Parc
Font: Barcelona Regional

- g) Enfortir l'ús dels veïns amb el parc amb la millora de la qualitat dels límits amb diferents projectes d'urbanització i de re-urbanització de carrers limítrofs.

- h) Millorar l'ús del programa Gaudir Més, simplificant el sistema d'inscripció i accés a la zona regulada; transferir les avantatges dels Carnet de Biblioteques al Gaudir Més i instal·lar un sistema de lectors digitals als accessos de la zona regulada per a agilitzar l'entrada dels visitants amb Gaudir més.

» Millorar la mobilitat de l'entorn

La ciutat de Barcelona disposa d'un sistema de transport públic col·lectiu molt competitiu per accedir al Park Güell, ja sigui en termes de capacitat i temps de viatge com des del punt de vista del preu del títol de transport públic. Això fa que **el 60% del turistes que accedeixen al Park Güell ho facin en transport públic, un 10% dels quals ho fan a través del Bus Turístic. L'altre mode principal, amb un 32% d'usuaris, és l'autocar discrecional.**

El bus urbà també és molt utilitzat per arribar fins al parc i salvar el desnivell que registra la ciutat en aquesta zona. Les dues línies que fan aquest servei són el 24 i el 92. S'ha estudiat el comportament d'ambdues línies al llarg d'un matí i es comprova que l'ocupació del bus en hora punta tant pel 24 com pel 92 és d'un 10% al arribar a la parada 1220 (direcció Muntanya-Mar) i d'un 85% a la parada 1216 (direcció Mar-Muntanya).

La línia 24 funciona amb un interval de pas que supera en molts casos a la de les pròpies línies de la Nova Xarxa de Bus, amb circulacions cada 5-6 minuts i fins a 10 minut els dies festius. Tot i així, els problemes de massificació del servei són freqüents per l'elevada presència de grups de turistes. En el cas de la línia 92, els intervals de pas són molt més elevats, penalitzant encara més el servei.

Els accessos del c/Marianao (c/Olot) i la Carretera del Carmel representen el 53% del total d'entrades al Park Güell en hora punta.

Propostes de millora

- a) Reordenació de l'entrada de la carretera del Carmel
- b) Descongestió dels carrers saturats i optimització dels servei
- c) Millores en el transport públic
- d) Millores d'accessibilitat i noves voreres i/o pas de vianants en 11 parades de bus
- e) Millora de la senyalització a les andanes i instal·lacions de les estacions del metro Vallcarca i Lesseps, i promoció als canals de comunicació enfocada a la visita del parc.
- f) Millores en el transport privat
- g) Millores a l'entorn per a la mobilitat a peu i en bicicleta

» Un parc amb un patrimoni cultural viu

El Park Güell és una peça pública clau de la cultura barcelonina i un patrimoni cultural de la humanitat. El Teatre Grec o Plaça de la Natura són els espais més simbòlics de la memòria popular del parc. A l'any 2013, es va museïficar la part monumental. El Park Güell és un dels tres monuments gaudinians que és de propietat pública, juntament amb el Palau Güell i els pavellons de la finca Güell. La resta del patrimoni és de propietat privada o pertany a l'Església Catòlica.

L'explotació comercial que se n'ha fet de manera ascendent durant els últims anys ha generat grans beneficis econòmics als propietaris i ha enfortit Gaudí com una de les imatges icòniques de Barcelona.

De totes les obres patrimonials de Gaudí, el Park Güell és l'única que es pot visitar de manera gratuïta cada dia de l'any (incloent-hi la zona regulada amb el programa Gaudir Més si es té la nacionalitat europea). La resta del patrimoni, tant de propietat privada com pública, és de pagament diferenciat entre barcelonins i la resta de visitants.

El Park Güell és, doncs, l'obra que, per la seva singularitat de parc, ha mantingut una relació més quotidiana i significativa per als habitants de la ciutat que la resta del patrimoni de Gaudí, que s'ha mantingut més proper a un objectiu comercial. Malgrat això, i al marge d'esdeveniments puntuals com La Nit dels Museus, el parc té poca presència a l'agenda cultural de la ciutat.

Proposta per a revertir a la ciutat l'obra de Gaudí

El pla es planteja reivindicar l'ús ciutadà del terme museu del Park Güell, com a àgora pública, laboratori urbà i espai d'innovació cultural. Per a fer-ho, es proposa **la creació d'un centre d'interpretació del Park Güell** que ofereixi nous serveis i equipament al públic local; i, alhora, generar una oferta cultural àmplia i variada tant dins com fora del parc. El nou centre s'encarregaria de distribuir els visitants i descongestionar la zona monumental, optimitzar les visites guiades per a evitar aglomeracions en determinats punts i a determinades hores i coordinar-se amb la resta d'espais visitables al parc: la Casa-Museu Gaudí i els pavellons de l'entrada.

Es proposa també:

- A) Crear més recorreguts temàtics amb durada de temps variable i que ofereixin diferents camins i interpretacions del parc, que incloguin la zona regulada
- B) Inclusió del parc a l'agenda cultural de l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB): Dies de Dansa, MAC Mercè Arts al Carrer, exposicions temporals, etc.

- C) Incorporació de les iniciatives culturals i artístiques existents als barris dins del Park Güell: Centre Cívic del Coll, Associació de Musics del Park Güell, a la agenda d'activitats del parc.

» Un parc amb un model de governança nou

Es proposa la creació d'un ens de governança del Park Güell que contempli la inclusió de tots els grups implicats sobre l'objecte de l'organització, sigui d'una forma directa amb la presa de les decisions o d'una forma participada. Es proposa crear un parc amb un ens de gestió propi públic enfocat al retorn social.

Aquest ens estaria compost per un Consell, màxim òrgan consultiu, en què hi estarien representades les àrees de l'ajuntament, professionals i experts, així com associacions veïnals i la resta de propietaris de dins del recinte del Park Güell.

